

La hora de hablar. Hacia una competencia comunicativa. Когато говорим на испански. Относно комуникативната компетентност

Ana del Río, Milena Popova

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)

Ana del Río, Milena Popova

Sofia University “St. Kliment Ohridski” (Bulgaria)

Ana del Río, Milena Popova. *A la hora de hablar. Hacia una competencia comunicativa. Tercera edición.* София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2023, 272 с. ISBN 978-954-07-5629-5

Предложената за рецензия книга *A la hora de hablar. Hacia una competencia comunicativa* е третото издание на учебник, задължителен за часовете по разговор на студентите от специалността „Испанска филология“. Целта на този учебник, свършено нов като замисъл, е да разшири комуникативната компетентност на учащите се и да стимулира формирането у тях на устойчиви комуникативно-речеви навици, които да улеснят адекватното общуване на испански език. В центъра на вниманието се оказват преодоляването на езиковата бариера, системното и последователно изграждане на активното умение говорене в контекста на постиженията на съвременната прагматична теория.

Теоретичната обосновка на избора от авторите комуникативен подход се базира на дефиницията и класификацията на речевите актове, представени в концепцията на Дж. Сърл, чийто динамичен характер откроява връзката между думите и комуникативните действия, което се оказва особено ефективно при анализа на езика в условията на реално функциониране. Въз основа на такива видове речеви актове, като *констативни, директивни, комисивни, експресивни* и др., се осъществява структурирането на текста на учебника и

разпределението на информацията по глави. Важно е да се отбележи обаче, че А. дел Рио и М. Попова въвеждат известни промени в класификацията на американския учен, обусловени от дидактичната насоченост на материала. Така например те обособяват глава, която включва списък и социолингвистичен коментар на най-често срещаните стереотипни формули, представени в речеве актове от различен тип. От друга страна, директивните и комисивните речеве актове, ориентирани към осъществяването на определени действия, са събрани в една глава и т.н.

За първи път организационното ядро на материала за часовете по разговор не се свежда до определени теми и граматични категории, а съдържа комуникативни функции, групирани по глави според споменатата класификация. Предлагат се формални и неформални варианти за осъществяването на тези функции. Техният списък е селектиран от книгата *Repertorio de funciones comunicativas del español* („Репертоар на комуникативните функции в испанския език“), колективен труд на четирима испански изследователи – М. Х. Хелаберт, М. Ерера, Е. Мартинел и Ф. Мартинел.

Приносният характер на концепцията на рецензирания учебник се състои в това, че авторите не се ограничават с изброяването на комуникативните функции, а разработват методическа основа за усвояването и реализирането им. Съответните списъци с речеве актове се надграждат с три вида упражнения, градиращи според различната степен на трудност: идентификация, възпроизвеждане, свободна и креативна употреба на съответните изрази. За първи път часовете по разговор се структурират и систематизират въз основа на комуникативни задачи, максимално приближени до спецификата на езиковото общуване, а граматиката и лексиката остават на втори план. Не се отварят скоби, не се спрягат глаголи и наизустяват думи въвн от контекста, а се създават навици за реализация на определени речеве актове в конкретни комуникативни ситуации по начин, сходен с носителите на езика.

Друг елемент на надграждане е свързан с идеята на А. дел Рио и М. Попова да изведат на преден план и да анализират съотношението на експлицитната и имплицитната информация в процеса на общуване, да изследват пресупозиционната основа на изказа и прагматичните измерения на контекста. Например в испанския език репликата ¡No hay derecho! (букв. няма право) изразява речевия акт възмущение. В българския език се използва изразът „Това на нищо не прилича!“ (букв. Esto no se parece a nada). Очевидно е, че за намирането на функционален еквивалент не е достатъчно да се знаят съответните думи и граматични правила. Адекватният превод зависи от комуникативната функция на изказа. Последната се откроява и при превръщането на пряка в непряка реч. Ето защо и в двата езика горепосочените изрази се предават в непряка реч с глагола „възмущавам се“.

Особено внимание в учебника се отделя и на изразяването на субективна оценка, физически и емоционални състояния, експресивни сравнения и конотации. Фокусът върху субективния аспект на езиковото функциониране отразява релевантните характеристики на разговорния език. През призмата на комуникативната функция на изказите се анализира употребата на фразеологизми, граматични категории, конектори, прагматични частици и др. Извеждат се различни модели на взаимодействие на текста и контекста, които улесняват свободното изразяване на испански в часовете по разговор. Системната и последователна организация на материала е съчетана с използването на хумористични текстове и забавни задачи, ориентирани към игровото начало при овладяването на испанския език, към фантазията, въображението и креативността на студентите.

В заключение трябва да отбележим, че рецензията на учебника е нагледна илюстрация за скъсяването на дистанцията между теорията и практиката, за плодотворното сътрудничество между преподавател по теоретичен синтаксис и носител на езика. Адекватното прилагане на съвременните постижения на прагматичната теория в методиката и практиката на чуждоезиковото обучение пести време и енергия, позволява да се ограничи произволният избор на материали за часовете по разговор, да се систематизират критериите за оценяване. Подобен подход позволява също така да се осмислят в дълбочина и разграничат тънките нюанси на езикова употреба. Максималното приближаване на общуването в часовете по разговор до реалната комуникация позволява на студентите да разширят комуникативната си компетентност, да преодолеят езиковата бариера и не само свободно да се изразяват на испански език, но и да получават удоволствие от това. Препоръчвам книгата на изучаващите испански език, които искат да общуват пълноценно с носителите на езика.

Проф. д-р Людмила Илиева

ludmila.ilieva@gmail.com

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

бул. „Цар Освободител“ 15, София 1504

България

Prof. Ludmila Ilieva, PhD

ludmila.ilieva@gmail.com

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

15 Tzar Osvoboditel Blvd., Sofia 1504

Bulgaria